

A főiskolai hadtáp hallgatók gyakorló csapatszolgálatának tapasztalatai

Keresztési Gábor alezredes

Sok helyen gyakran folyik építő vita a főiskolai hallgatók gyakorlati készség szintjének kialakításáról, az első tiszti beosztásra való felkészítés módozatairól.

Alapvetően jogos a csapatok igénye arra, hogy a főiskola oktatási-nevelési rendszere már a csapatokhoz történő bevonulás időszakára biztosítsa a végzős fiatal tisztek gyakorlati készségét a szolgálati teendők átvételére, a folyamatos munka megszervezésére és végzésére.

Ezt az igényt a főiskola igyekszik minél jobban kielégíteni. Teljesítéséhez azonban összetett tevékenységre van szükség, melyhez a csapatoknak is hozzá kell járulni.

A kiképzési program meghatározza a főiskolai elméleti és gyakorlati képzés arányát. Ennek mértéke kb. 40/60% a gyakorlati képzés javára. Ezt az arányt még fokozza a hallgatók csapatgyakorlata, mely a főiskolai képzés négy éve alatt kb. 4 hónapot tesz ki.

A főiskolai hallgatók csapatgyakorlatát az MN kiképzési főfelügyelő, honvédelmi miniszterhelyettes elvtárs utasítása szabályozza, mely meghatározza a gyakorló csapatszolgálat célját:

„A csapatélet megismerése, csapattapasztalatok szerzése a raj-, szakasz-, századparancsnoki, illetve szakszolgálat-vezetői beosztások feladatainak ellátásában. A főiskolán tanult elméleti, gyakorlati, általános katonai és oktató-módszertani ismeretek elmélyítése, a parancsnoki tulajdonságok továbbfejlesztése. Az ifjúsági tömegszervezeti munka szervezése, irányítása, vezetése gyakorlati oldalainak megismerése.”

A megfogalmazott és kitűzött célok lényegében azt tükrözik, hogy a főiskolai hallgatók a gyakorló csapatszolgálat alatt a csapatoknál folytatják mindazon tevékenységeket, melyeket a főiskolai nevelési-oktatási rendszerben a főiskolán végeznek.

A többéves gyakorlati tapasztalatok figyelembevételével szeretném röviden értékelni a hallgatók csapatgyakorlati képzése során elért eredményeket. Továbbá néhány vonatkozásban szeretném felvetni az ezzel kapcsolatban még fennálló jelentősebb problémákat azzal a céllal, hogy ezzel is segítsen a gyakorlati tisztképzést.”

1. A gyakorló csapatszolgálat tervezése, szervezése

A gyakorló csapatszolgálat időpontjának meghatározása komoly problémát jelentett a főiskola vezetése részére, mivel össze kellett hangolni az oktatás érdekét a csapatok érdekével, ezen kívül egyéb körülményeket is (pl. bevonulások) figyelembe kellett venni.

Hosszú kísérletezés után alakult ki a jelenleg alkalmazott rendszer, mely a következő időpontok figyelembevételével jelöli a csapatgyakorlatokat.

Az első évfolyamra felvételt nyert hallgatók augusztus hó 1-ére vonulnak be a kijelölt csapatbázisokra, ahol kéthónapos csapatképzésben részesülnek. Ezen idő alatt megkapják katonai alapkiképzésüket, egyben megismerik a sorállomány életkörülményeit, az alegységek kiképzési rendszerét és felkészülnek a főiskolai életre.

A második évfolyam hallgatói a kiképzési év befejezésével, augusztus és szeptember hónapokban gyakorló csapatszolgálaton vesznek részt. Ez idő alatt alparancsnoki (rajparancsnoki és szakaszparancsnok-helyettesi) beosztást töltenek be és részt vesznek az első évfolyamokra bevonult tiszti és tiszthelyettesi hallgatók, illetve az egyetemi előfelvételt nyert újonc sorállományúak kiképzésében. Ezen gyakorlati tevékenységeken keresztül fejlődik a parancsnoki készségük, jártasságuk az emberekkel való foglalkozás területén, de fejlődik a kiképzési módszerük, elméleti és gyakorlati felkészültségük szintje is.

Korábban több esetben is felvetődött a hadtáp hallgatók csapatképzésével kapcsolatban, hogy célszerűbb volna ezt az időt is szakmai kérdések gyakorlására fordítani. Ez azonban nem indokolt; egyrészt, mivel ez ideig még szakmai-elméleti kiképzést nem kapnak, másrészt mert nagy jelentősége van az alparancsnoki csapatkiképzői gyakorlásnak a határozottság, katonás fellépés, valamint a parancsnoki készség fejlesztése szempontjából.

A hadtáp hallgatók részére a második évfolyamban kezdődik a szakalapozó tantárgyak mellett a szakmai tárgyak oktatása. Ez teszi lehetővé, hogy az év befejezésével — szeptember hónapban — már a hadtápszolgálati ágaknál tölthessék a gyakorló csapatszolgálatot. Ebben az időszakban elsősorban a szolgálati ágak raktáraiban dolgoznak. Megismerik a szakanyagok raktározásának módjait a gyakorlatban, megtanulják a raktár rend és tisztaság megszervezését. Elsajátítják az anyagok felvételezésével, kiadásával és kezelésével kapcsolatos gyakorlati tudnivalókat. Részt vesznek az ellenőrzések végrehajtásában. Mindezek mellett foglalkoztathatók a legénységi konyhán, műhelyekben vagy az alegységek közvetlen kiszolgálásában is. Mindezek alapján elérhető, hogy képesek lesznek az alparancsnoki beosztások betöltésére, a sorkatonák szabályzatismereti, alaki, politikai és hadtáp kiképzésének megtartására, valamint tiszthelyettesi szolgálatok ellátására.

A főiskolai képzés harmadik évében fejeződik be a hadtáp szakszolgálati ágak ellátásával kapcsolatos oktatás. Ez lehetővé teszi, hogy az év befejezésével — ugyancsak szeptember hónapban — végrehajtott gyakorló csapatszolgálat ideje alatt a hadtáp hallgatók megfelelő segítségnyújtás mellett a hadtáptörzsben és a szolgálati ágaknál tiszti beosztásban is tevékenykedhessenek.

Ebben az időszakban már a hadtáptörzsben és a szolgálati ágaknál megfelelő gyakorlati jártasságot kell szerezniük a napi tevékenységek szervezésében, irányításában. Gyakorolni kell a hadtáp szervezési-tervezési feladatok végrehajtását, azok mozzanatait, fogásait és módszereit. Részt kell venniük az ellenőrzésekben, kiképzési, nevelési foglalkozások megtartásában, a KISZ- és társadalmi munkák szervezésében és segítésében.

Meg kell ismerjék az egység hadtáptörzs és szolgálati ágak rövid- és hosszútávú terveinek tartalmi és formai követelményeit, a pénzügyi és gazdasági számvetéseket, a két évre szerkesztett „Program”-ot és ezzel kapcsolatos intézkedéseket. Figyelemmel kell kísérniük a PK HTPH és szolgálati ágak főnökeinek munkastílusát, az irányító tevékenységeket, az ellenőrzés és beszámoltatás rendszerét. Célszerű tájékoztatni a hallgatókat — a rájuk vonatkozó mértékben — az egység hadtáp harckészültségének szervezéséről, az anyagellátásról, a készenlét elérésének és fenntartásának gyakorlati módszereiről. Mindez azért is lehetséges, mert erre az időre hallgatóink zászlósi, vagy törzszászlósi rendfokozattal rendelkeznek.

A hadtáp szaktanszék a hallgatói gyakorló csapatszolgálat minden kérését az MNHF-ség kiképzési osztályával és a seregtettek hadtáptörzseivel egyeztetni és rögzíti a gyakorlati végrehajtást is. Ezek a szervek meghatározzák a csapatgyakorlat végrehajtásának rendjét, kijelölik azokat az alakulatokat, ahol a hallgatók a csapatgyakorlatukat teljesítik és intézkedéseket adnak ki az érintett csapatok PK HTPH-ei felé. Mindezekben túlműködően a szaktanszék a szervezés időszakában felkeresi a kijelölt alakulatokat, majd elvtársi levélben részletes tájékoztatást ad a csapatgyakorlaton részt vevő hallgatókról és feladataikról. Ebben a tájékoztatóban az adott időszakra vonatkoztatott kiképzési célok és feladatok mellett megtalálhatók teljes részletességgel a hallgatókkal szemben támasztható egységes követelmények is.

Az eddigi tapasztalatok alapján a tervezés és szervezés területén a következő megállapításokat tehetjük:

a) A korábbi években a hallgatók gyakorló csapatszolgálatára az évfolyamok viszonylatában más és más időpontban került sor, ami nehezítette a tervezést és az alakulatok felkészülését is. Csak az utóbbi két évben állandósodtak az előzőekben ismertetett időpontok, amelyek lehetőséget adnak arra, hogy a csapatok azonos időben készüljenek fel a hallgatók fogadására és foglalkoztatására is.

Elképzelhető lesz az is, hogy a jövőben az egységek határozott célra igényelnek hallgatókat a főiskolától, mert tudják, hogy ezen időben olyan feladataik lesznek, melyekhez a hallgatók komoly segítséget tudnak nyújtani. Ilyen feladatok lehetnek pl. a harmadik negyedévi ellenőrzések és elszámoltatások végrehajtása, az eltelt gazdasági időszak vizsgálatának, elemzésének elvégzése, a kapcsolatos értékelések elkészítése, az operatív nyilvántartások vezetése; a szolgálati ágak szakraktárainak karbantartása, rendezése, anyagok mennyiségi és minőségi állapotának felmérése; a téli időszak anyagszükségletének megtervezése és biztosításának szervezése. A hallgatók igen jelentős segítséget tudnak nyújtani az okmányok ellenőrzésében, rendezésében, revíziók végrehajtásában; a munkatervék és

számvetések egyeztetésében a naprakészség biztosításában. Tevékenyen tudnak részt venni a sorállomány és a hadtáp katonák politikai, katonai és szakmai kiképzésében, az elmaradt foglalkozások pótlásában, a szaktechnika karbantartásának irányításában stb.

Mindezek azt bizonyítják, hogy nemcsak terhet, időráfordítást és elfoglaltságot jelent az egység tisztjeinek a hallgatók jelenléte, hanem komoly segítséget is eredményezhet.

b) A hallgatók elosztásánál az előző években nem volt kellő differenciáltság. A hallgatók az egységekhez minden előzetes felmérés nélkül kerültek. Ennek következtében voltak olyan csapatok, ahol a túlzott elfoglaltság miatt nem voltak képesek a hallgatókkal foglalkozni. Egyes alakulatoknál az állomány viszonylag alacsonyabb színvonalú felkészültsége miatt nem tudtak a hallgatókkal megfelelően foglalkozni. Több helyen nem volt betöltve az a beosztás, ahol a hallgató csapatgyakorlatát teljesítette, így nem volt kitől tanulnia. Akadtak olyan csapatok is, ahol csak tehernek tartották a hallgatókat.

A tapasztalatok alapján már az elmúlt évben változtattunk a szervezésen. A seregtest hadtáptörzsszel való megbeszélés alapján a csapatgyakorlat kezdetén az egyik magasabbegységhez vonultak be hallgatóink, ahol az érdekeltek részére összevont eligazításon ismertetésre került a gyakorló csapat szolgálat célja és konkrét feladatai.

A beérkezett értékelő jelentésekből azonban kitűnik, hogy ezzel a megoldással sem sikerült teljes mértékben elérni a kívánt célt.

Az aránylag magas létszámú hallgatói állomány részére (egy-egy egységhez 10—12 fő hallgató is került), a csapatok nem voltak mindenütt képesek célirányos, folyamatos munkát és elfoglaltságot biztosítani. Emiatt a hallgatók egy része csalódott, elkedvetlenedett, más része beletörődve a tétlenségbe, kevés haszonnal töltötte el gyakorlati idejét. Ezért tovább kell gondolkodni azon, hogy megtaláljuk azt a legmegfelelőbb módszert, amely a legnagyobb hatásfokot eredményezi. A jelenlegi rendszer előnye az, hogy a szaktanszék által gyakorolt ellenőrzés szervezettebb, tartalmasabb, mert kevesebb az ellenőrzési hely és az ellenőrzést végző főtanárok egy-egy adott alakulatnál több időt tölthetnek.

A szervezéshez szorosan hozzátartozik a hallgatók gyakorló csapat szolgálatra való módszertani felkészítése. Erre kb. három napot fordítunk, melyet előre elkészített terv alapján végzünk. A felkészítés magába foglalja a feladatok ismertetését, ezek végrehajtásának módszerét, a hallgatók kötetmeinek, magatartásának, munkaszervezésének és a munkarend betartásának előírásait. Kiadjuk részükre a „Feladatlap”-ot, mely tartalmazza a gyakorló csapat szolgálat céljainak ismertetése mellett:

- az általános feladatokat évfolyamonkénti bontásban;
- a politikai munkával kapcsolatos feladatokat, és
- a szakmai feladatokat teljes részleteiben.

A feladatlap konkrét útmutatást tartalmaz a hallgatók számára, de segítséget nyújt az alakulatok részére is. Ebből megismerhetik a hallgatók gyakorlati feladatait, tájékozódnak a főiskolai felkészítésről, de a feladatlap segíti a hallgatói „Munkaterv”-ek elkészítését, a követelményszint kialakítását is.

A gyakorló csapatszolgálat jelentős helyet foglal el a végzős hallgatók „Záródolgozat”-ainak elkészítésében is. Alkalmat ad a szükséges adatok gyűjtésére, tapasztalatok, élmények szerzésére, konzultációkra, valamint a gyakorlati módszerek megismerésére, melyek nélkül nagyon nehéz volna teljes értékű anyag elkészítése.

Ezen a téren sem értük el még a kívánt eredményeket. A már említett magas létszám miatt nem mindenütt kapnak a hallgatók elég csapatsegítséget a szükséges adatok összegyűjtéséhez, illetve elemzések elkészítéséhez. Célszerű volna erre is a jövőben nagyobb gondot fordítani a záródolgozatok színvonalának emelése és a megadott határidőre való jobb elkészítése érdekében.

2. A gyakorló csapatszolgálat végrehajtásának tapasztalatai

Évekre visszamenőleg értékeltük a hadtáp hallgatók gyakorló csapatszolgálatának végrehajtásáról készített „Összefoglaló jelentések”-et, melyek részletezik az elért eredményeket és az ellenőrzések során feltárt hiányosságokat.

A jelentésekből megállapítható, hogy a kijelölt egységek tisztjei, valamint a hallgatók többsége megérti a gyakorló csapatszolgálat jelentőségét. Lelkiismeretesen készülnek a csapatgyakorlatok sikeres végrehajtására. A legtöbb alakulatnál megteremtik a csapatgyakorlatok előfeltételeit. Megszervezik a hallgatók fogadását, biztosítják kulturált elszállásolásukat, étkeztetésüket, gondoskodnak szabad idejük színvonalas kihasználásáról, a megfelelő munkafeltételekről, elfoglaltságukról és segítségükéről. Ezek során:

— a bevonuláskor részletes tájékoztatást adnak az alakulat feladatairól, a hadtápszolgálat szervezetéről és munkájáról, a gazdálkodás helyzetéről, sajátosságairól. Segítik tevékenységük megszervezését, a napi munka végzését, rendszeresen ellenőrzik és beszámoltatják a hallgatókat;

— módot adnak arra, hogy a hallgatók folyamatos konzultálást végezzenek, szívesen válaszolnak a feltett kérdésekre, bemutatják a laktnya objektumait és rendelkezésre bocsátják azokat a terveket, okmányokat, utasításokat, vagy intézkedéseket, amelyekre a munkavégzés során szükség van;

— segítik a hallgatókat gyakran még a munkaidőn túl is a szakdolgozat elkészítésében, hogy megtanítsák az egyes dolgozati témák részletes kidolgozására és módszert adjanak egyes területek elemzéséhez;

— bevonják a hallgatókat a napi tevékenység szervezésébe, a tervező és kidolgozó munkába. Részt vesznek a munkaszervezési értekezleteken, eligazításokon és a beosztottak által megtartott beszámolókon;

— a hallgatókat megbízzák önálló feladatok végrehajtásával, foglalkozások vezetésével.

A hallgatók zöme fegyelmzetten, becsületesen és példamutatóan végzi a feladatát. Szívesen veszik és igénylik a részükre nyújtott segítséget. Így:

— tervszerűen használják ki az időt és a lehetőségeket, érdeklődést tanúsítanak a szolgálat minden területe iránt. Betartják a tanszék által előírt módszertani előírásokat;

— szívesen veszik, ha komolyabb feladatokkal bízzák meg őket; szeretnek bizonyítani és példát mutatni. Örömmel vesznek részt az egység vagy alegység gyakorlatain és ott hasznos munkát végeznek az egyes hadtáp szolgálati ágak részére;

— részt vesznek az alakulat politikai, KISZ- és mozgalmi életében. Igénylik az ez irányú tájékoztatást, keresik a lehetőségeket, hogy részt vegyenek a sportköri tevékenységekben is;

— a hallgatók többsége céltudatosan használja ki a rendelkezésre álló szabad időt, melyben felkeresik a csapat múzeumát, könyvtárát és egyéb kulturális intézményeit. Módot keresnek arra is, hogy megismerjék a helyőrség nevezetességeit, művészeti és kulturális kiállításait, szórakozóhelyeit;

— a hallgatók rendszeresen tájékozódnak a politikai eseményekről ezen idő alatt is. Rendszeresen olvassák a sajtótermékeket, tanulmányozzák a különböző politikai, szakmai dokumentációkat, melyek kapcsolódnak a főiskolai tanulmányaikhoz.

Mindezek mellett találkoztunk az említettek ellentétével, jó néhány problémával is, ami nehezíti a főiskola oktató-nevelő munkáját, amellyel bosszankodásra is okot adnak. Ilyenek:

— egyes alakulatok — figyelmen kívül hagyva a seregtest intézkedését — nem szervezték meg a hallgatók gyakorló csapatszolgálatát. Nem várták a hallgatókat, megfelelő szállást, étkeztetési körülményeket nem biztosítottak részükre (előfordult, hogy több napra raktárba helyezték el őket);

— nem fordítottak egyes helyeken megfelelő gondot a hallgatók rendszeres foglalkoztatására, magukra hagyták őket, nem ellenőrizték kellően azt, hogy mivel és hol töltik az idejüket. Nem segítették beilleszkedésüket, tevékenységük tervezését, de kérdéseikre sem igyekeztek megfelelő választ adni;

— találkoztunk a főiskolán tanultak lejárásával is, mondván, hogy az a jó és egyedüli helyes módszer, amit és ahogyan ők csinálják;

— több helyen nem adnak lehetőséget arra, hogy betekintést nyerjenek a tervekbe, vagy intézkedésekbe, azzal indokolva, hogy ezek nem tartoznak a főiskolai hallgatókra;

— előfordultak olyan esetek, hogy a gyakorló csapatszolgálat ideje alatt túlzottan egyirányú feladattal bízták meg a hallgatókat, pl. állandó vételezéssel, raktárrendezéssel, utalványozással, vagy csak ellenőrzéssel. Így a hallgatók az egyoldalú munka miatt esetenként kedvüket veszítettek. Az is előfordult, hogy túlzottan sok munkát szabtak részükre, amiket nem voltak képesek végrehajtani;

— sok helyen nem vitték ki gyakorlatra a hallgatókat, hanem felügyelet és munka nélkül hagyták a laktányában. Előfordult az is, hogy kivitték őket, de csak szemlélőként és nem gyakorló munkásként;

— előfordult, hogy tiszték, vagy tiszthelyettesek helyett egyes hallgatókat szolgálatba vezényeltek, néhányan közülük ezzel töltötték el a gyakorlati idő jelentős részét. Más helyeken pedig egyszer sem állították szolgálatba őket, így nem volt módjuk a szolgálatban gyakorlati tapasztalatokat szerezni;

— hiba volt, hogy több helyen nem vonták be a hallgatókat a kiképzési feladatok végzésébe. Így nem adtak lehetőséget arra, hogy jártasságot szerezzenek a foglalkozásokra való felkészülésben, foglalkozási jegyek készítésében, foglalkozások megtartásában, melyek különben a csapatgyakorlati képzés lényeges témáit képezik;

— egyes helyeken kevés mód nyílt a mozgalmi munkába való aktív bekapcsolódásra, arra, hogy a hallgatók közvetlen kapcsolatokat teremtsenek az alegységek katonáival, segítséget nyújtsanak a KISZ-szervezetek munkájában, vagy részt vegyenek párt-, KISZ-gyűlésen, egyéb rendezvényeken;

— elég gyakori eset volt a hallgatók magárahagyatottsága, a velük való nemtörődömség, feladat nélkül hagyásuk, a segítségnyújtás, a követelés, az ellenőrzés és beszámoltatás elhanyagolása.

Ezzel szemben az is előfordult, hogy egyes hallgatók nem tanúsítottak megfelelő magatartást, keresték a könnyebbséget, a könnyebb időtöltést, esetenként közömbösséget mutattak, néhányuknál a fegyelmi magatartás is kifogásolható volt. Többeknél előfordult, hogy képesség, vagy gyakorlat hiányában nem tudták megfelelő minőségben elvégezni a rájuk bízott feladatokat.

A gyakorló csapatszolgálat után a felsorolt hiányosságok természetesen pozitív és negatív értelemben befolyásolták a főiskola kiképzési-nevelési tevékenységét. A csapatoknál szerzett hasznos ismereteket és tapasztalatokat népszerűsíteni kellett, ugyanakkor az ott megengedett lazaságokat, a szerzett helytelen nézeteket fel kellett számolni.

3. Hallgatók jellemzésének elkészítésével kapcsolatos tapasztalatok

Ismeretes, hogy a hallgatók tevékenységéről a gyakorló csapatszolgálat befejezésével az alakulatoknál jellemzést kell készíteni, melynek részleteit az MN kiképzési főfelügyelő elvtárs idevonatkozó utasítása szabályozza.

Az elkészített jellemzés komoly segítséget nyújt a főiskola nevelői számára, mivel ezekre támaszkodva teljesebb képet alkothatunk a hallgatók magatartásáról, viselkedéséről, munkájáról, eredményeiről, vagy esetleges hibáiról. A jellemzés anyaga megszabhatja a következő időszak nevelési irányát, az egyes hallgatók részére nyújtandó segítséget, egyes tulajdonságaik továbbfejlesztésének módszereit. Segítséget nyújtanak az osztályfőnököknek az év végi értékelések, illetve az alapminősítés elkészítéséhez. Mindezek mellett a gyakorló csapatszolgálatból érdemjegyet — gyakorlati jegyet — kell adni, mely beszámít a félévi, illetve az év végi osztályzatokba is.

Ezért nem mindegy, hogy mennyire részletesek és főleg megalapozottak a jellemzések.

A gyakorlatban sok jól megszerkesztett, részletes, építőjelleget, segítőkész és reális csapatjellemezés készül, de még elég gyakori az általánosan megszövegezett, egyforma tartalmú, különböző képességű hallgatókról azonos megfogalmazású, sablonos jellemzés. Például: a legutóbbi csapatgyakorlat után az egyik egységtől három negyedéves hallgatóról teljesen azonos megfogalmazású jellemzést kaptunk — csak a nevek voltak kü-

lönbözőek —, annak ellenére, hogy nagymértékben különböztek egymástól a hallgatók.

Másik komoly hiba az, hogy számszerűleg (1-től 5-ig) nem jelölik meg a gyakorlati munkát értékelő érdemjegyet, emiatt az osztályzat utólagos kialakítása problémát jelent a tanári állománynak.

Gyakori, hogy a jellemzéseket egyes egységek csak többszöri kérésre (írásbeli, vagy távbeszélő sürgetésre) küldik meg, de előfordult, hogy teljesen elmaradt a jellemzések készítése és a főiskolának való megküldése.

Mindezek megszüntetésére a hadtáp tanszék összeállította azokat a legfontosabb kérdéseket, amelyekre a jellemzések elkészítésénél választ vár. A megadott kérdések segítséget nyújtanak a hallgatók tevékenységének szervezéséhez, foglalkoztatásához, megjelölik a folyamatos megfigyelések területeit is. Emellett a jellemzések elkészítésében segíti az egységes szemlélet és vonalvezetés kialakítását.

A kérdések a következőket tartalmazzák

— Milyen volt a hallgató politikai állásfoglalása, ez irányú aktivitása, erkölcsi-fegyelmi helyzete.

— A katonai hivatás, szakma iránti szeretet megnyilvánulásai, felépés, határozottság, valamint a parancsnoki és gyakorlati készség megítélése.

— A szakmai feladatokban való részvétel, azokhoz való viszonyulás, a végzett munka minősége, a főiskolán tanultak alkalmazása, a hallgató szorgalma, kitartása és önállósága.

— A hallgató emberi magatartása, előjárókhöz, munkatársakhoz és a beosztottakhoz való viszonya, a róluk való gondoskodás, a hadtáp és egyéb szolgálati ágakkal való együttműködési készsége.

— A politikai, katonai és szakmai foglalkozásokra való felkészülés, azok megtartásának színvonala, eredményessége.

— Részt vett-e a hallgató a csapat által végrehajtott gyakorlatokon, milyen beosztást töltött be, tevékenységének értékelése.

— Milyen szolgálatot adott, arra való felkészülése, ténykedésének színvonala.

— Milyen önálló feladatokat hajtott végre, kitől, milyen segítséget kért és kapott. Milyen kezdeményezéseket és javaslatokat tett, az általa felvetett észrevételek és problémák helyessége.

— Milyen nehézségek mutatkoztak a hallgatóknál — milyen területen —, ezeket hogyan oldotta meg, meglévő hiányosságai, a további időszakban mire kell a főfigyelmet fordítania.

— A szabad idejét mivel töltötte, hogyan szervezte azt, fordult-e jogtalan kéréssel vagy követeléssel előljárói felé, milyen mértékben vette igénybe az eltávozást és a szabadságot.

— Munkája során mennyiben igényelte a párt- és a KISZ-szervezet segítségét.

— Kapott-e dicséretet, részesült-e figyelmeztetésben, illetve fenytésben.

— Végül az összegezett értékelés és javaslatok megtétele, javasolt érdemjegye (1—5-ös osztályzattal).

Összefoglalva

Mindnyájunk előtt ismeretes, hogy nem egyszerű feladatot jelent alakulataink számára a főiskolai hallgatók évente megismétlődő gyakorló csapatszolgálatának eredményes megszervezése. Tudjuk, hogy ez a feszített napi munka és maximális elfoglaltság mellett a hadtáp tiszti és tiszt-helyettesi állománytól az alakulatok parancsnoki állományától nagyobb figyelmet odaadást igényel. A csapatgyakorlatok sikeres megszervezése azonban a hallgatói gyakorlati képzés szerves részét képezi. A főiskolai képzés mellett minden körülmények között szükségük van a hallgatóknak azokra a csapattapasztalatokra, gyakorlati fogásokra, módszertani megoldásokra, melyek látókörüket szélesítik, és amelyeken keresztül a csapatlégrékört megismerik. Nélkülözhetetlenek azok az élmények, melyeket a csapatoknál szereznek, különösen a parancsnoki hangvétel, a közvetlenség, a bátorítás, a helyes út megismerése területén. Különös jelentősége van a helyes munkamódszerek, a jó csapatvezetési stílus, a laktanyai objektumok, a szakmai munkaszervezés, az ellátási feladatok stb. megismerésének.

Mindezeket mérlegelve jó érzést kelt bennünk a csapatok többségénél tapasztalt megértés és komoly segítségnyújtás. Jó látni, hogy gyakran a csapat parancsnoki állománya ragaszkodik egyes személyekhez, visszakéri őket, de a későbbi években is emlegetik a hozzájuk beosztott hallgatókat és érdeklődnek felőlük. Nem egy esetben fordult elő, hogy végzett fiatal tisztek éppen azokhoz az alakulatokhoz kerültek első tiszti beosztásba, amelyeknél a csapatgyakorlatukat töltötték. Előnyt jelentett ez mindkét fél számára, mivel az egységeknél már ismerték az új beosztottakat és a felavatottak is ismert helyre és körülmények közé kerültek. Mindez nagymértékben megkönnyítette beilleszkedésüket, a munka mielőbbi megkezdését. Ez is azt igazolja, hogy a csapatok a hallgatóknak nyújtott segítséggel a maguk számára nevelik a hallgatókat.

Itt kívánok választ adni mindazoknak, akik — már több ízben is — jogosan vetették fel, hogy több időt kellene fordítani a hallgatók gyakorló csapatszolgálatára. Sokan tettek már olyan javaslatot, hogy a hallgatóknak az utolsó fél évet teljes egészében a csapatoknál kellene eltölteni. A javaslatban sok igazság van, mégis azt kell mondanunk, hogy a főiskolai elméleti kiképzési követelmények nem adnak módot a csapatgyakorlatok meghosszabbítására. Éppen ezért kell a rendelkezésre álló időt hasznosabbá tenni, előre megszervezni és jól felkészülni annak végrehajtására.

A főiskolai hallgatók gyakorló csapatszolgálatával kapcsolatban az ott tapasztalt eredmények és hiányosságok egyes részleteinek ismertetésével céлом az volt, hogy az elkövetkezendő időben tovább javítsuk a hallgatói csapatgyakorlatok színvonalát.

Végezetül ezúton szeretnék a hadtáp szaktanszék részéről köszönetet mondani mindazoknak a csapathadtáp tiszteknek, beosztottaknak, akik már közel két évtizede igen jelentős segítséget nyújtanak a tiszti hallgatók gyakorló csapatszolgálatának mind jobb megszervezéséhez és eredményesebb végrehajtásához.